

“TASDIQLAYMAN”

Toshkent viloyati statistika
boshqarmasi boshlig'i

Sh. Jamoldinov

Toshkent viloyati statistika boshqarmasida O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan normativ huquqiy hujjatlar targ'iboti bo'yicha o'tkazilgan huquqiy-targ'ibot yig'ilish,

BAYONINo 33

2026-yil 4- sentyabr

Nurafshon shahri

Raislik qiluvchi: - Toshkent viloyati statistika boshqarmasi boshlig'i
Sh. Jamoldinov;

Ma'ruzachi: : - Bosh yuriskonsult F.Jo'rayev;

Qatnashdilar: - Boshqarmaning tarmoq hamda masofadan hududiy
statistika bo'limlari boshliqlari va mas'ul xodimlar
(ro'yxat bo'yicha)

KUNTARTIBI:

1. **“Odil sudlov – 2030”: Yangi O'zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasi to'g'risida”gi PF-160-son Farmonining mazmun-mohiyatini va ahamiyatini to'g'risida.**

(Sh. Jamoldinov, F. Jo'rayev, Sh. Jamoldinov)

Yig'ilishni viloyat statistika boshqarma boshlig'i Sh.Jamoldinov ochib, Yangi O'zbekistonda inson qadrini ulug'lash, uning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini sud orqali himoya qilishni sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish hamda sud protsessiga zamonaviy huquqiy mexanizm va institutlarni joriy qilish orqali xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish, shuningdek, “O'zbekiston — 2030” strategiyasida belgilangan odil sudlovga oid strategik maqsadlarni izchil amalga oshirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 14.08.2026 yildagi ““Odil sudlov — 2030”: Yangi O'zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasi to'g'risida”gi PF-160-son farmoni qabul qilinganligini o'quv-seminar ishtirokchilariga qisqacha tanishtirib, shundan so'z navbatini Bosh yuriskonsult F.Jo'rayevga berdi.

F.Jo'rayev, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.02.2026 yildagi PF-21-son farmoni **“Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-21-son farmoni bilan “O'zbekiston — 2030” strategiyasi”** tasdiqlangan.

“O‘zbekiston — 2030” strategiyasida inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etishda quyidagi maqsadlar belgilangan:

- Konstitutsiya va qonunlarning ustuvorligini ta‘minlash, inson huquq va erkinliklarining ishonchli himoya qilinishini ta‘minlashni sud-huquq islohotlarining bosh mezoniga aylantirish;
- Davlat organlari va mansabdor shaxslarning faoliyati ustidan samarali sud nazoratini o‘rnatish hamda ma‘muriy adliya tizimini yanada rivojlantirish;
- Sud hokimiyatining mustaqilligini kuchaytirish va uning faoliyatida ochiqlikni ta‘minlash orqali odil sudlovga erishish darajasini oshirish.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-160-son farmoni 1- bandida, Sud tizimini isloh qilish quyidagi ustunlar asosida amalga oshirilishi belgilan:

(a) **“xalqchil sud”** — sudlar faoliyatining shaffofligi, sud jarayonlari va sud faoliyatiga oid axborotdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish orqali sud tizimining ochiqligini ta‘minlash va jamiyatda sudga bo‘lgan mutlaq ishonchni qaror toptirish, sudlarni byurokratiyadan butunlay xoli tizimga aylantirish;

(b) **“adolat qo‘rg‘oni”** — inson huquqlari ustuvorligini so‘zsiz ta‘minlaydigan, har qanday ta‘sir va aralashuvlardan xoli, mustaqil odil sudlov tizimini mustahkamlash;

(v) **“kafolatlangan adolat”** — qonuniy, adolatli va asoslantirilgan sud qarorlarini qabul qilish, ularning sifati va barqarorligini ta‘minlash orqali fuqarolarning buzilgan huquqlarini sudda tiklash kafolatlarini kuchaytirish;

(g) **“adolat posbonlari”** — xalq xizmatida bo‘lgan, yuksak ma‘naviy va professional fazilatlariga ega, adolat mezonlariga qat‘iy rioya qiluvchi sudyalarning korpusini shakllantirish;

(d) **“raqamli odil sudlov”** — sud ish yurituvini to‘liq raqamlashtirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali fuqarolar uchun ortiqcha ovoragarchiliklarsiz, qulay va tezkor sud muhokamasi imkoniyatini yaratish;

(j) **“xalqaro e‘tirof”** — inson huquqlari sohasidagi ilg‘or xalqaro standartlarni milliy sud amaliyotiga implementatsiya qilish va mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzini yuksaltirish.

Farmon bilan;

(a) **“Odil sudlov — 2030”**: Yangi O‘zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasi;

(b) **“Odil sudlov — 2030”**: Yangi O‘zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasini 2026 — 2028-yillarda amalga oshirish bo‘yicha harakatlar dasturi;

(v) **“Odil sudlov — 2030”**: Yangi O‘zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasi doirasida erishiladigan asosiy maqsadlar, tasdiqlandi.

Odil sudlovga erishish imkoniyatlari va quyi sudlar qarorlarini qayta ko‘rib chiqishda xolislik darajasini yanada oshirishda, Sud qarorlarini qayta ko‘rib chiqishning xolisligi va samaradorligini yanada oshirish maqsadida 2027-yil 1-iyuldan boshlab jami 319 ta boshqaruv xodimlari shtat birligidan iborat umumyurisdiksiya va ma‘muriy sud

yo‘nalishlarida ishlarni qayta ko‘rib chiqish vakolatiga ega bo‘lgan, yurisdiksiya hududi bir nechta ma‘muriy-hududiy birliklarni qamrab oladigan hududlararo sudlar tashkil etiladi. Bunda:

(a) 227 ta boshqaruv xodimlari shtat birliklari sudlarning amaldagi shtat birliklari doirasida shakllantiriladi;

(b) qo‘shimcha 92 ta boshqaruv xodimlari shtat birliklari O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 26-iyundagi PF-105-son Farmoniga muvofiq 2026-yilda Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi G‘aznachilik xizmati qo‘mitasi hamda budjetdan tashqari Pensiya jamg‘armasining qisqartirilgan shtat birliklari hisobidan ajratiladi.

Farmonning 6- bandi bilan, Oliy sudning fuqarolarning odil sudlovga erishish darajasini yanada oshirish, ayniqsa, chekka hududlarda istiqomat qilayotgan aholiga sud himoyasidan foydalanish imkoniyatini kengaytirish maqsadida 2027 — 2030 yillarda barcha hududlarda fuqarolik ishlari bo‘yicha tuman, shahar sudlarini sud tizimining mavjud shtat birliklari doirasida tashkil etish to‘g‘risidagi taklifi ma‘qullandi.

Bunda aholi soni, sudga kelib tushayotgan ishlar hajmi va dinamikasi, sudyalarning ish yuklamasi, hududiy xususiyatlar hamda odil sudlovdan foydalanish imkoniyatlari inobatga olinadi.

9- bandi bilan, Oliy sud va Bosh prokuraturaning 2027-yil 1-iyuldan boshlab “asosli gumon” (Prima Facie) xalqaro standartiga muvofiq tergov sudyasiga tegishli protsessual majburlov choralarini qo‘llash (sanksiya berish) to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqishda shaxsni ushlab turishning qonuniyligi va asosliliigi, gumon qilish yoki ayblov e‘lon qilish uchun asoslar yetarililigini, shubha tug‘ilgan taqdirda, tergov sirini ta‘minlagan holda qo‘shimcha hujjatlar talab qilish yo‘li bilan tekshirish vakolatlarini berish haqidagi taklifi ma‘qullandi.

Shu bilan birga, Oliy sudning sudlarga murojaat qilgan fuqarolar va tadbirkorlik subyektlariga zamonaviy standartlar asosida qulayliklar yaratish, sudlar faoliyatida byurokrtiyani kamaytirish va ochiqlikni ta‘minlash maqsadida sud binolarining kirish qismida 2030-yilga qadar bosqichma-bosqich “yagona darcha” tamoyili asosida xizmat ko‘rsatish ofislari faoliyatini yo‘lga qo‘yish to‘g‘risidagi taklifi ma‘qullandi.

Sudlarning “yagona darcha” tamoyili asosida xizmat ko‘rsatish ofislari tomonidan aholiga zarur axborotlarni bir joyning o‘zida taqdim etish, protsessual murojaatlar yuzasidan tashkiliy yordam ko‘rsatish, murojaatlarni tezkor qabul qilish va raqamli sud xizmatlaridan foydalanishda amaliy ko‘maklashish choralari ko‘rilishi belgilandi.

“Sudning faol ishtiroki” tamoyilini qo‘llash doirasini kengaytirish orqali sudga murojaat qilishda qulayliklar yaratishda, Iqtisodiy nizolarni tezkor va adolatli hal etish, tadbirkorlik subyektlari va investorlarning vaqti hamda xarajatlarini tejash maqsadida 2028-yil 1-yanvardan boshlab sudyaga ishlarni ko‘rish jarayonida juz‘iy (formal) kamchiliklar aniqlangan taqdirda, ularni bartaraf etish choralarini ko‘rish majburiyatini yuklashni nazarda tutuvchi “iqtisodiy ishlarni proaktiv boshqarish” (Proactive Case Management) standarti joriy etiladi.

Oliy sudning “yagona darcha” tamoyili asosida da‘vo arizasini (arizani) qaytarish institutini isloh qilish orqali sudga murojaat qilishni soddalashtirish bo‘yicha quyidagilarni nazarda tutuvchi takliflari ma‘qullandi:

(a) fuqarolik, iqtisodiy va ma‘muriy sud ishlarini yuritishda arizani qaytarishning “ish mazkur sudning sudloviga tegishli bo‘lmasligi” asosini bekor qilish va arizani shu sudning o‘zi tomonidan tegishlilik bo‘yicha boshqa sudga o‘tkazish;

(b) juz'iy (formal) talablarga rioya etmasdan berilgan da'vo arizasini (arizani) qabul qilgan holda kamchiliklarni sudning faol ko'magi yordamida bartaraf etish tartibini joriy etish.

Seminar yig'ilishi yakunida Sh.Jamoldinov so'zga chiqib, Oliy sud va Oliy Majlis palatalarining sud amaliyotini umumlashtirish asosida qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyotidagi tizimli muammolarni aniqlash va ularning yechimi bo'yicha takliflarni har yili tegishlilik bo'yicha Oliy Majlis palatalari va Vazirlar Mahkamasiga kiritib borish tartibini joriy etish to'g'risidagi taklifi ma'qullanganligini aytib o'tdi.

Seminar yig'ilishi yakunida yig'ilish ishtiroqchilari o'zlarini qiziqtirgan savollariga yetarlicha javoblar olishdilar.

Kun tartibidagi masalalar yuzasidan fikr va mulohazalarni inobatga olib yig'ilish,

QAROR QILADI:

1. "Odil sudlov – 2030": Yangi O'zbekistonda inson huquqlarini ishonchli himoya qiluvchi xalqchil va adolatli sud tizimini barpo etish strategiyasi to'g'risida"gi PF-160-son tushuntirish to'g'risida F. Jo'rayevlar tomonidan o'tkazilgan seminar yig'ilishidagi ma'ruzasi, ma'lumot uchun qabul qilinsin.

2. Ushbu yig'ilish bayoni (bir nusxasi) Qo'mitaning yuridik bo'limiga taqdim qilinsin.

Bayonnoma tuzuvchi:

F. Jo'rayev